

УДК 65:338

Бабюк А. гр. БМ-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Валютна криза чи доларова лихоманка?

Науковий керівник: к.е.н, доцент Юрик Н.Є.

Babyuk A.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

A currency crisis or a dollar fever?

Supervisor: Yuryk N.E.

Ключові слова: валюта, курс валют

Keywords: currency, exchange rate

Апетити змінюються – наприкінці 80-их на початку 90-их люди стояли у кілометрових чергах за ковбасою, тепер же займають черги за доларами. Все частіше ми спостерігаємо натовп людей який стоїть на вулиці біля банку. Що ж вони там роблять? Навіщо? Відповідь проста: вони купують долари. Звідси виникає питання від чого залежить курс валют?

Валюти існують, тому що існують держави, які мають монополію на випуск грошей. Якби в якості платіжного засобу приймалося, наприклад, золото або срібло (як це було раніше), гроші однієї країни відрізнялися б від грошей іншої країни тільки вагою, формою, пробою металу та зображеннями на боках монет. Але це не так. Держави здатні забезпечити монополію на емісію грошей тільки в межах своєї країни, тому курси валют залежать від політики держав-емітентів та міжнародної торгівлі.

Як і вартість будь-якого товару, котирування валют визначаються балансом попиту та пропозиції. Розуміння ключових факторів, що формують попит на певну валюту та її пропозиція на світовому ринку дають уявлення про те, на що спиратися, вибираючи валюту для тих або інших цілей. Слід відразу зауважити, що це лише загальні орієнтири, які дозволяють робити припущення про стійкість валюти та її зміцнення або ослаблення в цілому.

Валютний ринок відрізняється від ринку цінних паперів або товарів відсутністю єдиного засобу платежу. Інакше кажучи, на валютному ринку немає грошей у тому розумінні, у якому вони є на ринках товарів або цінних паперів. Купівля або продаж валюти – це завжди обмін однієї валюти на іншу і говорячи про зростання або падіння курсу валюти, потрібно пам'ятати, що це не зростання або падіння стосовно інших валют, рівнозначних «товарів» на валютному ринку. Тому якщо є причина укріплятися або слабшати для багатьох валют відразу, ми можемо не побачити ні зростання, ні зниження їхніх курсів.

Виділяють чотири основних фактори, що визначають курс валюти:

- а) зовнішньоторговельний баланс країни – емітента валюти;
- б) дії грошової влади країни – емітента (утому числі, нарощування випуску національної валюти);
- в) плани на майбутнє (інвестиційні проекти компаній і держав, що передбачають капітальні витрати в тій або іншій валюті, довгострокові контакти тощо);
- г) довіра до валюти (використання її для зберігання заощаджень, довгострокових позик і захисту від ризиків, пов'язаних із зміною курсів валют).

Потрібно пам'ятати, що в реальному житті всі чотири фактори діють одночасно і сила їхнього впливу непостійна. Разом вони визначають загальний напрямок динаміки курсу валюти.

Короткі спекулятивні рухи можуть бути спровоковані чим завгодно. Починаючи від заяв політиків і закінчуючи стихійними лихами. Але якщо для зростання або падіння курсу валюти немає реальних підстав, спекулятивні рухи можуть змінити його лише на короткий строк і як правило, неістотно.

А от в Україні курс долара залежить від настроїв інвесторів, котрі знаходяться в очікуванні посилення або стабілізації конфлікту на Сході України і будуть приймати відповідні інвестиційні рішення щодо виведення або вкладення коштів в Україну.

Крім того, негативним моментом щодо стабілізації гривні є скорочення економіки України та падіння її експортного потенціалу. Єдиним позитивним фактором для національної фінансової системи стало відновлення співпраці з Міжнародним валютним фондом.

Як можуть використовуватися кошти МВФ, прописано в меморандумі. Також мова йде про кредит від США і ЄС. Можливості використання кредиту обмежені, але він відкриває шлях до засобів інших міжнародних донорів – адже з нами співпрацює МВФ, то будуть це робити і інші фінансові організації.

Дуже багато грошей було взято раніше, попереднім урядом, і частина коштів піде на погашення попередніх боргів. Кредит хороший хоча б тим, що у нас не буде дефолту. Але потрібно зазначити, що і західні країни аж ніяк не зацікавлені в дефолті нашої країни, тому будуть намагатися усякими зусиллями не допустити цього явища, яке, зрештою, за ефектом «падаючого доміно» може призвести і до суттєвого погіршення її економічного та фінансового становища.

Не варто очікувати, що НБУ завтра поверне курс на колишні позиції. Він повернеться, але в цьому будуть задіяні економічні механізми. Далі ми будемо жити в умовах плаваючого курсу. Пора перестати використовувати курс як якір і чекати, що НБУ буде тримати його буквально зубами, як робилося останні 2 роки. Хоча і в цьому процесі багато ще не до кінця досліджений «малих та великих підводних каменів».

Експерти не радять зараз купувати валюту, тому що курс може трохи просісти в результаті надходження коштів від МВФ. Але і продавати її теж краще не поспішати. Фахівці рекомендують вкладати гроші в нерухомість і коштовності. Масово міняти гривневі заощадження у валюту і нинішніх українських умовах – це дуже ризикований крок. Вкладати свої кошти краще в матеріальні цінності. Уже пізно міняти і робити якісь різкі рухи. Бо в таких ситуаціях виграють, як правило, великі гравці, які можуть впливати на умови валютообмінних операцій. А дрібні гравці, які не знають, яким буде урівноважений курс, як правило, програють. Ті громадяни, які вважають, що можуть забезпечити збереження своїх грошей через конвертацію гривні у валюту, дуже ризикують.

Фактично ситуація із кусом долара в Україні немає чітких орієнтирів. Якщо, через конфлікти у східній та південній частині України, найближчим часом вартість валюти може зрости, то після виборів та стабілізації ситуації в Україні, вона знизиться.